

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

27. juuni 2013*

Intellektuaal- ja tööstusomand — Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused infoühiskonnas —
Direktiiv 2001/29/EÜ — Reprodutseerimisõigus — Õiglane hüvitis — Mõiste „paber- ja muul
samalaadsel kandjal reproduktioonid, mis on saadud mis tahes fototehnika või muu sama toimega
meetodi abil” — Loata tehtavate toimingute takistamiseks või piiramiseks sobivate tehniliste meetmete
kohaldamata jätmise tagajärjed — Reprodutseerimiseks otsese või kaudse nõusoleku andmise tagajärg

Liidetud kohtuasjades C-457/11–C-460/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesgerichtshofi (Saksamaa) 21. juuli 2011. aasta otsustega
esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 5. septembril 2011, menetlustes

Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort)

versus

Kyocera, varem Kyocera Mita Deutschland GmbH,

Epson Deutschland GmbH,

Xerox GmbH (C-457/11),

Canon Deutschland GmbH (C-458/11),

ja

Fujitsu Technology Solutions GmbH (C-459/11),

Hewlett-Packard GmbH (C-460/11),

versus

Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort),

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud J. Malenovský (ettekandja), U. Lõhmus, M. Safjan
ja A. Prechal,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

arvestades kirjalikus menetluses ja 22. oktoobri 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort), esindajad: *Rechtsanwalt* U. Karpenstein, *Rechtsanwalt* G. Schulze ja *Rechtsanwalt* R. Staats,
- Fujitsu Technology Solutions GmbH, esindaja: *Rechtsanwalt* C. Frank,
- Hewlett-Packard GmbH, esindajad: *Rechtsanwalt* G. Berrisch ja *Rechtsanwalt* A. Strowel,
- Kyocera (varem Kyocera Mita Deutschland GmbH), Epson Deutschland GmbH, Xerox GmbH ja Canon Deutschland GmbH, esindajad: *Rechtsanwalt* C. Lenz ja *Rechtsanwalt* T. Würtenberger,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,
- Tšehhi valitsus, esindaja: D. Hadroušek,
- Hispaania valitsus, esindaja: N. Díaz Abad,
- Iirimaa, esindaja: D. O'Hagan,
- Leedu valitsus, esindajad: R. Mackevičienė ja R. Vaišvilienė,
- Madalmaade valitsus, esindajad: B. Koopman, C. Wissels ja M. Bulterman,
- Austria valitsus, esindaja: A. Posch,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Soome valitsus, esindaja: M. Pere,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: L. Seeboruth, keda abistas *barrister* S. Malynicz,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Samnadda ja F. Bulst,

olles 24. jaanuari 2013. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlustes on esitatud küsimused Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) artiklite 5 ja 6 tõlgendamise kohta.
- 2 Need eelotsusetaotlused esitati kohtuvaidluste raames, mille üheks pooleks on Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort) ja teisteks poolteks kohtuasjas C-457/11 Kyocera (varem Kyocera Mita Deutschland GmbH; edaspidi „Kyocera”), Epson Deutschland GmbH (edaspidi „Epson”) ja Xerox GmbH (edaspidi „Xerox”), kohtuasjas C-458/11 Canon Deutschland GmbH, kohtuasjas C-459/11 Fujitsu Technology Solutions GmbH (edaspidi „Fujitsu”) ning kohtuasjas C-460/11 Hewlett Packard GmbH ning mis käsitlevad tasu, mida nimetatud ettevõtjad peavad maksma VG Wortile selle tõttu, et nad turustavad printereid ja/või plottereid ning personaalarvuteid.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2001/29 põhjendused 2, 5, 35, 36, 39 ja 52 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) 24. ja 25. juunil 1994. aastal Kérkyral kohtunud Euroopa Ülemkogu rõhutas vajadust luua ühenduse tasandil üldine ja paindlik õigusraamistik Euroopa infoühiskonna arengu toetamiseks. Selleks on muu hulgas tarvis siseturgu uute toodete ja teenuste jaoks. Selleks on muu hulgas tarvis siseturgu uute toodete ja teenuste jaoks. Sellise reguleeriva raamistiku tagamiseks vajalikud olulised ühenduse õigusaktid on juba vastu võetud või võetakse varsti vastu. Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused etendavad kõnealuse küsimuse puhul olulist rolli, sest nendega kaitstakse ja edendatakse uute toodete ja teenuste arendamist ja turustamist ning nende loova sisu väljatöötamist ja kasutamist.

[...]

(5) Tehnika areng on suurendanud ja mitmekesistanud loomise, tootmise ja kasutamise võimalusi. Kuigi intellektuaalomandi kaitseks ei ole vaja uusi käsitusviise, tuleks olemasolevaid seadusi autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kohta kohandada ning täiendada, et need vastaksid piisavalt majanduslikule tegelikkusele, näiteks uutele kasutusviisidele.

[...]

(35) Teatavate erandite ja piirangute puhul peaksid õiguste valdajad saama õiglast hüvitist, mis nõuetekohaselt kompenseeriks nende kaitstud teoste või muude objektide kasutamise. Sellise õiglase hüvitise vormi, üksikasjaliku korra ja võimaliku suuruse kindlaksmääramisel tuleks arvesse võtta iga juhtumi konkreetseid asjaolusid. Nende asjaolude hindamisel võiks olla kasulik kriteerium nimetatud toimingutest tuleneda võiv kahju õiguste valdajale. Kui õiguste valdajad on juba saanud tasu muus vormis, näiteks osana litsentsitasust, ei tule täiendavat või eraldi tasu maksta. Õiglase tasu määra kindlaksmääramisel tuleks täielikult arvesse võtta käesolevas direktiivis osutatud tehniliste kaitsemeetmete kasutamise ulatust. Teatud olukordades, kus mõju õiguste valdajale on minimaalne, võib tasu maksmise kohustust mitte tekkida.

(36) Liikmesriigid võivad õiguste valdajale õiglase tasu maksmise ette näha ka juhul, kui kohaldatakse valikulisi sätteid erandite ja piirangute kohta, mille puhul selline hüvitis ei ole nõutav.

[...]

(39) Erandi või piirangu kohaldamisel isiklikuks otstarbeks kopeerimise suhtes peaksid liikmesriigid, kui tõhusad tehnilised kaitsemeetmed on olemas, nõuetekohaselt arvesse võtma tehnilist ja majanduslikku arengut, eelkõige isiklikuks otstarbeks digitaalse kopeerimise ja tasusüsteemide puhul. Nimetatud erandid või piirangud ei tohiks takistada tehniliste meetmete kasutamist või nende rakendamist kõrvalehoidmise takistamiseks.

[...]

(52) Isiklikuks otstarbeks kopeerimise suhtes artikli 5 lõike 2 punkti b kohase erandi või piirangu kohaldamisel peavad liikmesriigid samamoodi edendama vabatahtlike meetmete kasutamist, et saavutada nimetatud erandi või piirangu eesmärged. Kui mõistliku ajavahemiku jooksul ei ole selliseid vabatahtlikke meetmeid isiklikuks otstarbeks kopeerimise võimaldamiseks võetud, võib liikmesriik võtta meetmeid, et võimaldada asjaomasest erandist või piirangust kasusaajatel sellest kasu saada. Õiguste valdajate vabatahtlikud meetmed, sealhulgas õiguste valdajate ja teiste

asjaomaste poolte lepingud, ning liikmesriikide võetud meetmed ei takista õiguste valdajatel kasutada tehnilisi meetmeid, mis on kooskõlas artikli 5 lõike 2 punkti b kohaste siseriiklikes seadustes isiklikuks otstarbeks kopeerimise osas ettenähtud erandite või piirangutega, võttes arvesse nimetatud sätte kohast õiglast hüvitamist ning artikli 5 lõike 5 kohast võimalikku vahetegemist mitmesuguste kasutustingimuste vahel, näiteks reproduktsioonide arvu kontrolli. Selliste meetmete kuritarvitamise vältimiseks peab õiguskaitse hõlmama kõiki nende rakendamiseks võetavaid tehnilisi meetmeid.”

4 Vastavalt direktiivi 2001/29 artiklile 2:

„Liikmesriigid näevad ette, et ainuõigus lubada või keelata otsest või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult, on:

- a) autoritel nende teoste osas;
- b) esitajatel nende esituste salvestuste osas;
- c) fonogrammitootjatel nende fonogrammide osas;
- d) filmide esmasalvestuste tootjatel nende filmide originaali ja koopiate osas;
- e) ringhäälinguorganisatsioonidel nende kaabel- või kaablita sidevahendite, sh kaabli või satelliidi kaudu edastatavate saadete salvestuste osas.”

5 Direktiivi artikli 5 lõige 2 sätestab:

„Liikmesriigid võivad artiklis 2 sätestatud reprodutseerimisõiguse puhul näha ette erandeid ja piiranguid järgmistel juhtudel, kui kõne all on:

- a) paber- ja muul samalaadsel kandjal reproduktsioonid, mis on saadud mis tahes fototehnika või muu sama toimega meetodi abil, v.a noodid, tingimusel, et õiguste valdajad saavad õiglase hüvitise;
- b) mis tahes kandjal reproduktsioonid, mille füüsiline isik on teinud isiklikuks tarbeks ning mille kasutuseesmärk ei ole otseselt ega kaudselt kaubanduslik, tingimusel, et õiguste valdajad saavad õiglase hüvitise, mille puhul võetakse arvesse, kas asjaomase teose või objekti puhul on või ei ole kasutatud artiklis 6 osutatud tehnilisi meetmeid;
- c) konkreetsed reproduktsioonid, mida teevad avalikud raamatukogud, haridusasutused, muuseumid või arhiivid ning mis ei ole otseselt ega kaudselt ette nähtud majandusliku või kaubandusliku tulu saamiseks;

[...]”

6 Direktiivi artikli 5 lõige 3 näeb ette:

„Liikmesriigid võivad artiklites 2 ja 3 sätestatud õiguste puhul näha ette erandeid või piiranguid järgmistel juhtudel:

- a) kasutamine illustreeriva materjalina õppetöös või teadusuuringutes, tingimusel, et märgitakse ka allikas, sh autori nimi, kui see ei ole võimatu, ning ulatuses, mis on õigustatult vajalik taotletava mitteärilise eesmärgi saavutamiseks;

[...]

- n) lõike 2 punktis c nimetatud asutuste territooriumil asuvate eriseadmete kaudu nende kogudesse kuuluvate kauplemisele ja litsentsimisele mittekuuluvate teoste või muude objektide üksikisikutele edastamine või kättesaadavaks tegemine uuringuteks või eraviisiliseks uurimiseks;

[...]"

- 7 Direktiivi artikli 5 lõige 5 sätestab:

„Lõigete 1, 2, 3 ja 4 kohaseid erandeid ja piiranguid kohaldatakse üksnes teatavatel erijuhtudel, mis ei ole vastuolus teose või muu objekti tavapärase kasutusega ning ei mõjuta põhjendamatult õiguste valdaja õiguspäraseid huve.”

- 8 Direktiivi 2001/29 artikkel 6 näeb ette:

„1. Liikmesriigid näevad ette piisava õiguskaitse mis tahes tõhusatest tehnilistest meetmetest kõrvalehoidmise vastu, kui asjaomase teo sooritanud isik on või põhjendatult peab olema teadlik taotletavast eesmärgist.

[...]

3. Käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmab termin „tehnilised meetmed” mis tahes tehnoloogiat, seadet või komponenti, mille eesmärk tavapärase toimimise puhul on takistada või piirata teoste või muude objektidega seotud toiminguid, milleks autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste valdaja või direktiivi 96/9/EÜ III peatükis sätestatud *sui generis* õiguse valdaja ei ole luba andnud. Tehnilised meetmed on tõhusad juhul, kui õiguste valdajad kontrollivad kaitstud teose või muu objekti kasutamist kaitse eesmärgi täitva juurdepääsu kontrolli või kaitsevahendi abil, näiteks teose või muu objekti krüpteerimise, skrambleerimise või muul viisil muutmise või kopeerimiskaitsemehhanismi abil.

4. Olenemata lõikega 1 ettenähtud õiguskaitsest võivad liikmesriigid vabatahtlike meetmete, sealhulgas õiguste valdajate ja teiste asjaomaste isikute vaheliste lepingute puudumise korral võtta asjakohaseid meetmeid tagamaks, et õiguste valdajad teeksid artikli 5 lõike 2 punktide a, c, d või e või lõike 3 punktide a, b või e kohastest siseriiklike õigusaktidega ettenähtud erandist või piirangust kasusaajatele kättesaadavaks nimetatud erandist või piirangust kasusaamise abinõud sellises ulatuses, kui on vaja nimetatud erandist või piirangust kasusaamiseks, ning mille puhul kasusaaja omandab seaduspärase juurdepääsu asjaomasele kaitstud teosele või objektile.

[...]"

- 9 Direktiivi 2001/29 artikkel 10 „Ajaline kohaldamine” sätestab:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse kõikide selles direktiivis nimetatud teoste ja muude objektide suhtes, mis on 22. detsembri 2002. aasta seisuga kaitstud liikmesriikide autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate õigusaktidega või mis vastavad käesoleva direktiivi või artikli 1 lõikes 2 nimetatud sätete kohastele kaitse kriteeriumidele.

2. Käesoleva direktiivi kohaldamine ei mõjuta enne 22. detsembrit 2002 sooritatud toiminguid ega omandatud õigusi.”

- 10 Sama direktiivi artikli 13 lõike 1 esimene lõik näeb ette:

„Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt 22. detsembril 2002. Liikmesriigid teavitavad nendest viivitamata komisjoni.”

Saksa õigus

- 11 9. septembri 1965. aasta autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste seaduse (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte, Urheberrechtsgesetz; edaspidi „UrhG“) (BGBl. I, lk 1273) § 53 on 10. septembri 2003. aasta seaduse (BGBl. I, lk 1774) artikliga 1 muudetud kujul sõnastatud nii: „Reprodutseerimine isiklikuks tarbeks ja muuks eraotstarbeliseks kasutamiseks

(1) Füüsiline isik võib isiklikuks tarbeks teha teosest üksikkoopiaid mis tahes kandjale tingimusel, et neid koopiaid ei kasutata otseselt või kaudselt tulunduslikul eesmärgil ja neid ei tehta ilmselgelt ebaseaduslikult valmistatud eksemplarist. Isik, kellel on lubatud koopiaid teha, võib samuti lasta neid teha kolmandatel isikutel, kui koopiaid tehakse tasuta või need tehakse paberile või muule samalaadsele kandjale fototehnika või muu sama toimega meetodi abil.

(2) Teosest võib üksikkoopiaid teha või teha lasta:

1. teadustööga seotud eraotstarbel kasutamiseks siis, kui ja niivõrd, kui koopiate tegemine on sellel otstarbel vajalik;
2. isikliku arhiivi tarbeks siis, kui ja niivõrd, kui koopiate tegemine on sellel otstarbel vajalik, ning tingimusel, et kopeeritava materjali puhul on tegemist isikliku eksemplariga;
3. isiklikul teabeotstarbel päevakajaliste küsimuste kohta, kui tegemist on audiovisuaalmeedias edastatud teosega;
4. mis tahes muuks eraotstarbel kasutamiseks:
 - a) kui tegemist on avaldatud teose lühikese lõiguga või ajalehes või ajakirjas ilmunud üksikartikliga;
 - b) kui tegemist on teosega, mille tiraaž on läbi müüdud vähemalt kaks aastat tagasi.

See kehtib esimese lõigu punkti 2 osas vaid siis, kui lisaks

1. on koopia tehtud paberile või muule samalaadsele kandjale fototehnika või muu sama toimega meetodi abil või
2. kasutamine toimub üksnes analoogkujul või
3. arhiividel ei ole otseselt ega kaudselt tulunduslikku või majanduslikku otstarvet.

See kehtib esimese lõigu punktide 3 ja 4 osas vaid siis, kui lisaks on täidetud vähemalt üks teise lõigu punktides 1 või 2 ette nähtud tingimus.

(3) Koopiaid võib teha või teha lasta teose väikestest osadest, piiratud ulatusega teostest või ajalehes või ajakirjas avaldatud või avalikkusele kättesaadavaks tehtud üksikartiklitest, kui need koopiad on mõeldud eraotstarbel kasutamiseks:

1. koolides ning ärieesmärgita väljaõppe-, täienduskoolitus- ja erialaõppeasutustes õpilaste arvule vastavas koguses või
2. riiklikel eksamitel või kooli-, kõrgkooli-, ärieesmärgita väljaõppe-, täienduskoolitus- ja erialaõppeasutuste eksamitel siis, kui ja niivõrd, kui koopiate tegemine on sellel otstarbel vajalik.

(4) Reproduktsiooni tegemine

- a) muusikateoste graafilisel kujul olevatest salvestistest;
- b) raamatust või ajakirjast kui tegemist on põhiosas täieliku koopiaga, on niivõrd, kui tegemist ei ole ümberkirjutamisega, lubatud üksnes õiguste omaja loal või lõike 2 punktis 2 ette nähtud tingimustel, või eraotstarbel kasutamiseks, kui tegemist on teosega, mille tiraaž on läbi müüdud vähemalt kaks aastat tagasi.

(5) Lõige 1, lõike 2 punktid 2–4 ja lõike 3 punkt 2 ei ole kohaldatavad andmebaaside puhul, mille eraldi osadele on juurdepääs elektrooniliste vahendite abil.

Lõike 2 punkt 1 ja lõike 3 punkt 1 on kohaldatavad selliste andmebaaside puhul tingimusel, et teaduslikul või õppeotstarbel kasutamine ei toimu tulu saamise eemärgil.

(6) Koopiate levitamine või üldsusele edastamine ei ole lubatud. Siiski on lubatud laenutada ajakirjadest ja läbimüüdud tiraažiga teostest õiguspäraselt tehtud koopiaid ning eksemplare, milles kahjustatud või kaotsiläinud väikesed osad on asendatud koopiaga.

(7) Avalike loengute, lavastuste või teoste ettekannete salvestamine video- või audiokandjale, kunstiteostest kavandite või eskiiside tegemine ja arhitektuuriteosest rekonstruktsiooni tegemine on lubatud ainult õiguste omaja loal.”

12 UrhG § 54a sätestab: „Kohustus maksta tasu fototehnika abil tehtud koopiatelt

(1) Kui teose olemusest tulenevalt võib eeldada, et selle eksemplari reprodutseeritakse vastavalt artikli 53 lõigetele 1–3 fototehnika või muu sama toimega meetodi abil, on teose autoril õigus saada selliste koopiate tegemiseks mõeldud seadmete valmistajatelt õiglast hüvitist selliste koopiate tegemise võimaluse eest, mis tuleneb nende seadmete müügist või muul viisil turule viimisest. Solidaarselt võlgnikuga vastutab iga isik, kes majandustegevuse käigus impordib või reimpordib seadmeid käesoleva seaduse territoriaalsesse kohaldamisalasse või kaupleb selliste seadmetega. Kaupleja ei ole kohustatud tasu maksma, kui ta soetab poolaasta jooksul vähem kui 20 seadet.

(2) Kui seda laadi seadmeid kasutatakse koolides, kõrgkoolides, erialaõppeasutustes ja muudes õppe- ja täienduskoolitusasutustes (haridusasutused), teadusuuringutega tegelevates asutustes, avalikes raamatukogudes või asutustes, kus seadmed on kättesaadavad koopiate tegemiseks tasu eest, on autoril samuti õigus saada õiglast hüvitist seadme käitajalt.

(3) § 54 lõiget 2 kohaldatakse *mutatis mutandis*.”

13 Vastavalt UrhG §-le 54d ja lisale on seadmetelt UrhG artikli 54a lõike 1 alusel võetav tasu 38,35 eurot kuni 613,56 eurot, sõltuvalt koopiate arvust, mida seade teeb ühes minutis, ja sellest, kas tegemist on värvikoopiatega või mitte. Siiski on võimalik kokku leppida teistsugustes summates.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-457/11

- 14 VG Wort Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort) on autorite õiguste kollektiivse esindamise organisatsioon. Saksamaal esindab ta ainsana kirjandusteoste autoreid ja kirjastajaid. Seega on tal õigus nõuda UrhG § 54a lõikega 1 hõlmatud seadmete tootjatelt, importijatelt ja edasimüüjatelt tasu autorite nimel.

- 15 Enda nimel ja igat liiki graafikateoste kasutamiseõigusi kaitsva teise kollektiivse esindamise organisatsiooni, nimelt VG Bild-Kunsti eest tegutsedes taotles VG Wort teavet esiteks alates 1. jaanuarist 2001 müüdud või muul viisil turule viidud printerite laadi ja arvu kohta ning teiseks nende seadmete võimsuse ja nende Saksamaa tarneallikate kohta. Lisaks nõudis VG Wort, et tuvastataks, et Kyocera, Epson ja Xerox peavad talle maksma tasu Saksamaal 1. jaanuarist 2001 kuni 31. detsembrini 2007 turustatud arvutitelt, printeritelt ja/või plotteritelt võetava lõivu kujul. Nõutud summad põhinevad VG Bild-Kunstiga kokku lepitud määradel, mis on avaldatud väljaandes *Bundesanzeiger* (föderaalne ametlike teadaannete väljaanne).
- 16 Landgericht Düsseldorf rahuldab selle teabe saamise nõude täies ulatuses ja tuvastusnõude peamises osas, tõdedes et Kyoceral, Epsonil ja Xeroxil on kohustus maksta VG Wortile hüvitist. Apellatsioonikohus, kuhu Kyocera, Epson ja Xerox pöördusid, tühistas esimese astme kohtu otsuse. Viidates 6. detsembri 2007. aasta otsusele, jättis Bundesgerichtshof oma määrusega VG Worti kassatsioonkaebuse rahuldamata.
- 17 Bundesverfassungsgericht tühistas Bundesgerichtshofi otsuse ja saatis asja sellesse kohtusse uuesti läbivaatamiseks.
- 18 Uues kassatsioonimenetluses esitas VG Wort nõude jätta esimese astme kohtu otsus jõusse. Põhikohtuasja vastustajad palusid kassatsioonkaebuse rahuldamata jätta.
- 19 Leides, et menetluses oleva vaidluse lahendus sõltub direktiivi 2001/29 tõlgendamisest, otsustas Bundesgerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas direktiivi 2001/29 tuleb siseriikliku õiguse tõlgendamisel arvesse võtta ka nende asjaolude puhul, mis leidsid aset pärast direktiivi jõustumist 22. juunil 2001, kuid enne kohaldatavaks muutumist 22. detsembril 2002?
 2. Kas printeriga tehtud reproduktsioonid on käsitatavad reproduktsioonidena, mis on saadud mis tahes fototehnika või muu sama toimega meetodi abil direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti a tähenduses?
 3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav: kas direktiivis 2001/29 sätestatud nõue maksta õiglast hüvitist selle direktiivi artikli 5 lõigetes 2 ja 3 ette nähtud reprodutseerimisõiguse erandite või piirangute eest on Euroopa Liidu põhiõiguste harta [(edaspidi „harta”)] artiklist 20 tulenevat võrdse kohtlemise põhiõigust arvesse võttes täidetud ka sel juhul, kui õiglast hüvitist maksma kohustatud isikuteks ei osutu printerite tootjad, importijad ja edasimüüjad, vaid hoopis reprodutseerimiseks kohase seadmeahela mõne muu seadme või muude seadmete tootjad, importijad ja edasimüüjad?
 4. Kas õiglase hüvitise tingimus direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti b tähenduses langeb ära võimaluse tõttu kasutada direktiivi artiklis 6 osutatud tehnilisi meetmeid?
 5. Kas õiglase hüvitise tingimus [direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktid a ja b] ja võimalus (direktiivi põhjendus 36) langevad ära, kui asjaomaste õiguste omaja on otseselt või kaudselt andnud nõusoleku oma teoste reprodutseerimiseks?”

Kohtuasjad C-458/11–C-460/11

- 20 Kohtuasjade C-458/11–C-460/11 faktilised asjaolud ja õiguslik argumentatsioon on üldjoontes samad kui kohtuasjas C-457/11.

- 21 Kohtuasjades C-457/11 ja C-458/11 esitatud küsimused on identsed. Kohtuasjas C-460/11 esitatud eelotsuse küsimused on identsed kohtuasjas C-457/11 esitatud esimese kuni kolmanda küsimusega. Kohtuasjade C-457/11 ja C-459/11 puhul on identsed esimene, neljas ja viies küsimus. Seevastu erinevad kohtuasjas C-459/11 esitatud teine ja kolmas küsimus kohtuasja C-457/11 teisest ja kolmandast küsimusest selle poolest, et need puudutavad printerite asemel arvuteid.
- 22 Kohtuasjas C-459/11 on teine ja kolmas eelotsuse küsimus järgmised:
- „2. Kas arvutiga tehtud reproduktsioonid on käsitatavad reproduktsioonidena, mis on saadud direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti a tähenduses mis tahes fototehnika või muu sama toimega meetodi abil?
3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav: kas direktiivis 2001/29 sätestatud nõue maksta õiglast hüvitist direktiivi artikli 5 lõigetes 2 ja 3 ette nähtud reprodutseerimisõiguse erandite või piirangute eest on [...] harta artiklist 20 tulenevat võrdse kohtlemise põhiõigust arvesse võttes täidetud ka sel juhul, kui õiglast hüvitist maksma kohustatud isikuteks ei osutu printerite tootjad, importijad ja edasimüüjad, vaid hoopis reprodutseerimiseks kohase seadmeahela mõne muu seadme või muude seadmete tootjad, importijad ja edasimüüjad?”
- 23 Euroopa Kohtu presidendi 6. oktoobri 2011. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-457/11–C-460/11 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib esimese küsimusega sisuliselt teada saada, kas ajavahemikus 22. juunist 2001, mis on direktiivi 2001/29 jõustumise kuupäev, kuni 22. detsembrini 2002, mis on selle direktiivi ülevõtmise tähtaja lõppemise kuupäev, mõjutas see direktiiv teoste ja muude kaitstud objektide kasutamise toiminguid.
- 25 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad liikmesriikide kohtud siseriikliku õiguse kohaldamisel tõlgendama seda õigust võimalikult suures ulatuses asjakohase direktiivi sõnastust ja eesmärki arvestades, et saavutada direktiivis ette nähtud tulemus ning seeläbi täita ELTL artikli 288 kolmanda lõigu nõudeid. Selline siseriikliku õiguse kooskõlalise tõlgendamise kohustus on EL toimimise lepinguga loodud süsteemile omane, kuna see võimaldab liikmesriikide kohtutel oma pädevuse piires kohtuvaidluste lahendamisel tagada liidu õiguse täieliku toime (24. jaanuari 2012. aasta otsus kohtuasjas C-282/10: Dominguez, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Üldine kohustus tõlgendada siseriiklikku õigust vastavalt direktiivile tekib siseriiklikel kohtutel alles direktiivi ülevõtmiseks ettenähtud tähtaja möödumisel (vt selle kohta 4. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas: C-212/04: Adeneler jt, EKL 2006, lk I-6057, punkt 115).
- 27 Mis puutub konkreetselt direktiivi 2001/29, siis tuleneb selle artikli 10 lõikest 2, et direktiivi kohaldamine ei mõjuta enne 22. detsembrit 2002 sooritatud toiminguid ega omandatud õigusi.
- 28 Kui vaadelda nimetatud artikli 10 lõike 2 tekkelugu ja eelkõige komisjoni 10. detsembri 1997. aasta esialgset ettepanekut [KOM(97) 628], mis viis direktiivi 2001/29 vastuvõtmiseni, siis selgub, et viidatud toimingute väljaarvamine tuleneb „üldpõhimõt[est], millega tagatakse, et direktiiv ei ole tagasiulatuva mõjuga ega kohaldatav kaitstud teoste ja muude objektide kasutamise toimingute suhtes, mis toimusid enne kuupäeva, mil direktiiv peab olema rakendatud”.

- 29 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et ajavahemikus 22. juunist 2001, mis on direktiivi 2001/29 jõustumise kuupäev, kuni 22. detsembrini 2002, mis on selle direktiivi ülevõtmise tähtaja lõppemise kuupäev, ei mõjuta direktiiv 2001/29 teoste ja muude kaitstud objektide kasutamise toiminguid.

Viies küsimus

- 30 Viienda küsimusega, mida tuleb käsitleda teisena, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas asjaolu, et õiguste omaja on otseselt või kaudselt andnud nõusoleku oma teose või muu kaitstud objekti reprodutseerimiseks, mõjutab õiglast hüvitist, mille maksmise kohustus või võimalus on direktiivi 2007/29 asjaomastes sätetes ette nähtud, ja kas vastavalt olukorrale võib selline nõusolek tingida õiglase hüvitise maksmise kohustuse äralangemise.
- 31 Kõigepealt tuleb selles küsimuses meenutada, et Euroopa Kohus on juba varem konkreetselt isiklikuks tarbeks kopeerimise erandi kohta otsustanud, et õiglase hüvitise eesmärk on kompenseerida autoritele kaitstud teoste nende loata kopeerimine isiklikuks tarbeks, mistõttu tuleb seda hüvitist lugeda kompensatsiooniks kahju eest, mis on autorile tekkinud sellise loata kopeerimise tagajärjel (vt selle kohta 21. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-467/08: Padawan, EKL 2010, lk I-10055, punktid 39 ja 40).
- 32 See kohtupraktika kehtib ka direktiivi 2001/29 artikli 5 teiste sätete kohta.
- 33 Nimetatud artikliga 5 on liidu seadusandja juba artikli pealkirjas endas kasutusele võtnud vahetegemise ühelt poolt erandite ja teiselt poolt piirangute vahel, mis kehtivad õiguste omaja ainuõiguse suhtes lubada või keelata oma teose või muu kaitstud objekti reprodutseerimist.
- 34 Nii võib see ainuõigus asjaoludest sõltuvalt olla erandi alusel kas täielikult välistatud või üksnes piiratud. Ei ole välistatud, et selline piirang võib sellega hõlmatud konkreetsetest olukordadest tulenevalt osaliselt sisaldada selle õiguse välistamist, piirangut või isegi säilitamist.
- 35 Seega tuleb järgida seda seadusandlikul tasandil ette nähtud vahetegemist.
- 36 Samuti tuleb märkida, et vastavalt direktiivi 2001/29 artikli 5 lõigetele 2 ja 3 võivad liikmesriigid otsustada, kas näha siseriiklikus õiguses ette erandid reprodutseerimise ainuõigusest või selle õiguse piirangud. Kui liikmesriik seda võimalust ei kasuta, säilitavad õiguste omajad selles liikmesriigis ainuõiguse lubada või keelata oma teose või muu kaitstud objekti reprodutseerimist.
- 37 Kui liikmesriik otsustab direktiivi 2001/29 artikli 5 lõigetele 2 ja 3 alusel selle sätte esemelises kohaldamisalas täielikult välistada õiguste omaja õiguse lubada või keelata oma teoste või muude kaitstud objektide reprodutseerimist, siis ei ole õiguste omaja võimalikul loa andmisel selle liikmesriigi õiguse alusel õiguslikke tagajärgi. Seega ei mõjuta selline loa andmine mingil moel kahju, mis on õiguste omajale tekkinud asjaomast õigust äravõtva meetme kehtestamise tagajärjel, ja seega ei saa see kuidagi mõjutada õiglast hüvitist, mis direktiivi asjaomase sätte alusel on ette nähtud kas kohustusliku või võimalikuna.
- 38 Seevastu tuleb siis, kui liikmesriik on otsustanud jätta täielikult välistamata õiguste omaja ainuõiguse lubada või keelata oma teose või muu kaitstud objekti reprodutseerimist, vaid on ette näinud lihtsalt selle õiguse piirangu, kindlaks teha, kas kõnealusel juhul on liikmesriigi seadusandja kavatsenud autorite kasuks kehtiva reprodutseerimisõiguse säilitada.

- 39 Kui kõnealusel juhul on see reprodutseerimisõigus säilitatud, ei kuulu õiglast hüvitist käsitlevad sätted kohaldamisele, kuna liikmesriigi seadusandaja ei luba reproduktsioonide tegemist ilma autori loata ja selline reproduktsioonide tegemine ei tekita seega sellist laadi kahju, mille eest kompensatsiooniks oleks õiglane hüvitis. Kui aga kõnealusel juhul ei ole reprodutseerimisõigust säilitatud, ei mõjuta loa andmine kuidagi autorile tekkinud kahju ja seega ei saa sellel olla tagajärgi õiglase hüvitise osas.
- 40 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb viiendale küsimusele vastata, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõigetes 2 või 3 ette nähtud erandi või piirangu raames ei mõjuta autori poolt oma teose või muu kaitstud objekti reprodutseerimiseks loa andmine või andmata jätmine kuidagi õiglast hüvitist, olgu see nimetatud direktiivi kohaldamisele kuuluva sätte alusel ette nähtud kohustusliku või võimalikuna.

Neljas küsimus

- 41 Neljanda küsimusega, mida tuleb käsitleda kolmandana, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas võimalus kohaldada direktiivi artikli 2001/29 artiklis 6 ette nähtud tehnilisi meetmeid võib tingida selle direktiivi artikli 5 lõike 2 punktis b ette nähtud õiglase hüvitise tingimuse äralangemise.

Vastuvõetavus

- 42 Kuigi Fujitsu ei ole otsesõnu vastuvõetamatuse vastuväidet esitanud, on ta väljendanud kahtlust, kas vastus neljandale küsimusele on põhikohtuasja lahendi seisukohalt asjakohane.
- 43 Fujitsu väidab oma märkustes sisuliselt, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkt b ei ole põhikohtuasjas kohaldatav, sest see kehtib üksnes heli-, visuaal- ja audiovisuaalmaterjalist isiklikuks tarbeks reproduktsioonide tegemise kohta ning ei puuduta arvutis olevate tekstide ja kujutiste koopiaid.
- 44 Sellega seoses tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mis siseriiklik kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille õigsuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased. Siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotlusele saab Euroopa Kohus vastuse andmata jätta vaid siis, kui on ilmne, et taotletud liidu õiguse tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (12. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-45/09: Rosenbladt, EKLA 2010, lk I-9391, punkt 33, ja 18. aprilli 2013. aasta otsus kohtuasjas C-463/11: L, punkt 28).
- 45 Ei ole ilmne, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimus direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti b tõlgendamise kohta ei ole seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega või et tegemist on hüpoteetilise probleemiga.
- 46 Lisaks ei ole Fujitsu vastuväide, mille kohaselt ei ole see säte põhikohtuasjade suhtes kohaldatav, seotud vastuvõetavusega, vaid neljanda küsimuse sisulise poolega.
- 47 Neil asjaoludel tuleb neljas eelotsuse küsimus lugeda vastuvõetavaks.

Sisulised küsimused

- 48 Vastavalt direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktile b võivad liikmesriigid siseriiklikus õiguses ette näha isiklikuks tarbeks kopeerimise erandi, kuid seda tingimusel, et õiguste omajad saavad õiglase hüvitise, mille puhul võetakse arvesse, kas asjaomase teose või muu objekti puhul on või ei ole kasutatud artiklis 6 osutatud tehnilisi meetmeid.
- 49 Sellega seoses tuleb kõigepealt meenutada, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 31, on õiglase hüvitise eesmärk kompenseerida autoritele kahju, mis on neile tekkinud isiklikuks tarbeks kopeerimise erandi kehtestamise ning seega nende kaitstud teoste loata kasutamise tagajärjel.
- 50 Lisaks tuleb direktiivi 2001/29 artikli 6 lõike 3 tähenduses „tehniliste meetmetena” käsitada mis tahes tehnoloogiat, seadet või komponenti, mille eesmärk tavapärase toimimise puhul on takistada või piirata teoste või muude kaitstud objektidega seotud toiminguid, milleks autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste omaja ei ole luba andnud.
- 51 Sellest järeldub, et direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b viidatud „tehnilised meetmed” hõlmavad tehnoloogiat, seadet või komponenti, mille eesmärk on piirata toiminguid, milleks puudub õiguste omaja luba, või teisisõnu: tagada selle sätte õige kohaldamine, mis kujutab endast autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste piirangut, ning sel viisil hoida ära toimingud, mis ei vasta selle sättega ette nähtud rangetele tingimustele.
- 52 Isiklikuks tarbeks kopeerimise erandi näevad ette ja loa sellise kopeerimise eesmärgil teoste ja muude kaitstud objektide kasutamiseks annavad liikmesriigid, mitte õiguste omajad.
- 53 Seega on selle liikmesriigi ülesanne, kes on seda erandit ette nähes andnud loa isiklikuks tarbeks kopeerimiseks, tagada kõnealuse erandi õige kohaldamine ja nõnda piirata toiminguid, milleks õiguste omaja ei ole luba andnud.
- 54 Sellest järeldub, et isiklikuks tarbeks kopeerimise erandi liikmesriigi poolt õige kohaldamise tagamata jätmine ei saa kuidagi tingida selle õiglase hüvitise äralangemist, mida peavad saama õiguste omajad, kellele võib pealegi tekkida täiendav kahju just nimelt liikmesriigi sellise tegevusetuse tõttu.
- 55 Teisalt tuleb märkida, et vastavalt direktiivi 2001/29 põhjendusele 52 on õiguste omajatel võimalus kasutada vabatahtlikke tehnilisi meetmeid, mis on kooskõlas isiklikuks tarbeks kopeerimise erandiga ja võimaldavad saavutada selle erandi eesmärki. Liikmesriigid peaksid õhutama neid tehnilisi meetmeid kasutama.
- 56 Niisiis tuleb tehnilisi meetmeid, mida õiguste omajatel on võimalik võtta, käsitada kui tehnoloogiat, seadet või komponenti, mis on oma olemuselt selline, et võimaldab tagada isiklikuks tarbeks kopeerimise erandi eesmärgi ning hoiab ära reprodutseerimise, milleks liikmesriigid selle erandi raames ei ole luba andnud, või piirab seda.
- 57 Nende tehniliste meetmete kohaldamise vabatahtlikkust arvestades ei saa kõnealuste meetmete kohaldamata jätmine, kuigi selline võimalus on olemas, tuua kaasa õiglase hüvitise äralangemist.
- 58 Siiski on võimalik, et asjaomane liikmesriik seab õiguste omajatele makstava õiglase hüvitise konkreetse suuruse sõltuvusse sellest, kas neid meetmeid kohaldatakse või mitte, selleks et tegelikult ajendada õiguste omajaid selliseid meetmeid võtma ja andma nii vabatahtlikult oma panuse isiklikuks tarbeks kopeerimise erandi nõuetekohasesse kohaldamisse.
- 59 Eeltoodud kaalutluste põhjal tuleb neljandale küsimusele vastata, et võimalus kohaldada direktiivi 2001/29 artiklis 6 ette nähtud tehnilisi meetmeid ei saa kaasa tuua selle direktiivi artikli 5 lõike 2 punktis b ette nähtud õiglase hüvitise tingimuse äralangemist.

Teine ja kolmas küsimus

- 60 Teise ja kolmanda küsimusega, mida tuleb koos käsitleda viimasena, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas mõistet „reproduktsoon, mis on saadud mis tahes fototehnika või muu sama toimega meetodi abil” direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti a tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab printeri ja personaalarvuti abil tehtavaid reproduktsoone peamiselt neil juhtudel, kui need seadmed on omavahel ühendatud, ning keda tuleb sellisel juhul pidada selle sätte alusel õiglase hüvitise maksmiseks kohustatud isikuks.
- 61 Esmalt olgu meenutatud, et vastavalt direktiivi 2001/29 artiklile 2 näevad liikmesriigid ette, et põhimõtteliselt on autoriõiguste ja nendega kaasnevate õiguste omajatel ainuõigus lubada või keelata oma teoste või muude kaitstud objektide otsest või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis osaliselt või täielikult.
- 62 Selle direktiivi artikli 5 lõike 2 punkti a kohaselt võivad liikmesriigid siiski näha ette autoriõiguste ja nendega kaasnevate õiguste omajatele kuuluva reprodutseerimise ainuõiguse erandeid ja piiranguid, kui tegemist on paber- või muul samalaadsel kandjal olevate reproduktsoonidega, mis on saadud mis tahes fototehnika või muu sama toimega meetodi abil, tingimusel, et õiguste omajad saavad õiglase hüvitise (edaspidi „paber- või muul samalaadsel kandjal oleva reproduktsooni erand”).
- 63 Kõigepealt olgu märgitud, et kohtuasja toimikust ei nähtu, et põhikohtuasjade lahendi seisukohalt omaks tähtsust vastus küsimusele, millist laadi peab konkreetsel juhul olema reprodutseeritav originaal. Seega ei ole selles suhtes vaja otsust teha.
- 64 Nagu nähtub direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti a sõnastusest, tehakse selles sättes vahet reproduktsooni kandja – milleks on paber- või muu samalaadne kandja – ja reprodutseerimise meetodi, nimelt mis tahes fototehnika või muu sama toimega meetodi vahel.
- 65 Mis esmalt puutub konkreetse teose või muu kaitstud objekti reproduktsooni kandjasse kui materiaalsesse esemesse, siis on direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis a otsesõnu mainitud paberit, mis selles sättes on üldsõnaliselt seostatud muu kandjaga, mille omadused on samalaadsed kui paberil, see tähendab selle omadustega võrreldavad ja samaväärsed.
- 66 Sellest järeldub, et selles sättes ette nähtud erandi kohaldamisalasse ei kuulu kandjad, mille omadused ei ole paberi omadustega võrreldavad ja samaväärsed. Kui oleks teisiti, ei oleks nimelt tagatud selle sätte kasulik mõju, eriti kui arvestada direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktis b ette nähtud erandit, mis käib „mis tahes kandjal reproduktsoonide” kohta.
- 67 Järelilikult tuleb direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti a kohaldamisalast välistada kõik muud kui analoogkandjad, see tähendab eelkõige digitaalkandjad, kuna paberile kui reproduktsooni kandjale sarnanemiseks peab aluspõhi saama kanda füüsilist kujutist, mida saab inimmeeltega tajuda, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 63.
- 68 Mis järgmiseks puutub meetodisse, mis võimaldab teha reproduktsooni paberile või muule samalaadsele kandjale, siis nähtub direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti a sõnastusest, et see säte hõlmab lisaks fototehnikale ka „muid sama toimega meetodeid”, seega mis tahes muud meetodit, mis võimaldab saavutada samalaadse tulemuse kui fototehnika puhul ehk teisiti öeldult teose või muu kaitstud objekti analoogkujutise.
- 69 Seda järeldust toetavad ka põhjendused komisjoni ettepanekule [KOM(97) 628], mille alusel võeti vastu direktiiv 2001/29 ja mille kohaselt ei põhine asjaomane erand kasutataval tehnoloogial, vaid pigem saavutataval tulemusel.

- 70 Kui selline tulemus on tagatud, siis ei oma suuremat tähtsust toimingute arv või asjaomase reproduktsiooni tegemisel kasutatud tehnika laad, kuid seda siiski tingimusel, et reproduktsiooni tegemise tervikmeetodi eri osad või etapid, mis on omavahelises sõltuvuses, toimuvad sama isiku kontrollimisel ja kõigi nende eesmärk on reprodutseerida teos või muu kaitstud objekt paberile või muule samalaadsele kandjale.
- 71 Sellist tõlgendust kinnitavad direktiivi 2001/29 põhjendused 2 ja 5, mille kohaselt on direktiiv on mõeldud looma liidu tasandil üldise ja paindliku raamistiku infoühiskonna arengu toetamiseks ja kohandama ning täiendama olemasolevaid seadusi autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste kohta, et võtta arvesse tehnoloogia arengut, millest tulenevalt on tekkinud uued kaitstavate objektide kasutusviisid (24. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-283/10: *Circul Globus București*, EKL 2011, lk I-12031, punkt 38).
- 72 Sellest järeldeb, et käesoleva otsuse punktis 70 esitatud täpsustusi arvestades ei ole direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punktiga a vastuolus see, kui selle sättes nimetatud meetodi puhul kasutatakse erinevaid, sealhulgas digitaalset väljundiga seadmeid.
- 73 Mis teiseks puutub küsimusse, milline isik on kohustatud tasuma õiglast hüvitist sellise meetodi puhul, mis ühendab mitut seadet, millest mõni on analoog-, mõni digitaalväljundiga, siis tuleb kõigepealt meenutada isiklikuks tarbeks kopeerimise erandit käsitlevat Euroopa Kohtu praktikat, mis on siiski analoogia põhjal ülekantav paber- või muul samalaadsel kandjal oleva reproduktsiooni erandile, tingimusel, et austatakse harta artiklis 20 ette nähtud võrdse kohtlemise põhiõigust.
- 74 Õiglase hüvitise maksmiseks kohustatud isiku tuvastamise osas on Euroopa Kohus otsustanud, et direktiivi 2001/29 regulatsioonist ei selgu otsesõnu, kes peab seda hüvitist maksma, millest järeldeb, et liikmesriikidele on antud selle kindlaksmääramisel lai kaalutusõigus (vt selle kohta 16. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas C-462/09: *Stichting de Thuiskopie*, EKL 2011, lk I-5331, punkt 23).
- 75 Samas, kuna „õiglase hüvitise” mõiste on liidu õiguse autonoomne mõiste, on Euroopa Kohus – nagu on meenutatud käesoleva otsuse punktis 31 – täpsustanud, et selle hüvitise eesmärk on heastada autoritele kaitstud teoste nende loata reprodutseerimine isiklikuks tarbeks, nii et seda hüvitist tuleb lugeda kompensatsiooniks kahju eest, mis autorile tekib sellise loata kopeerimise tagajärjel. Seega peab põhimõtteliselt kahju tekitanud isik, see tähendab isik, kes reprodutseerib kaitstud teost isiklikuks tarbeks ilma õiguse omajalt eelnevalt luba küsimata, heastama tekitatud kahju, rahastades õiguse omajale makstavat hüvitist (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Padawan*, punktid 44 ja 45).
- 76 Euroopa Kohus on siiski sellise õiglase hüvitise süsteemiga seotud praktiliste raskustega arvestades mõõnnud, et liikmesriigid võivad tugineda koopia kui sellise tegemise varasematele etappidele ja seada õiglase hüvitise rahastamiseks sisse „isiklikuks tarbeks reprodutseerimise lõivu”, mida peavad maksma need isikud, kelle käsutuses on reprodutseerimiseks kasutatavad seadmed, aparaadid ja andmekandjad ning kes sellest tulenevalt teevad need seadmed koopiaid tegevatele isikutele juriidiliselt või faktiliselt kättesaadavaks või osutavad neile reprodutseerimisteenust, sest nimetatud süsteem võimaldab hüvitise maksmiseks kohustatud isikul nõuda isiklikuks tarbeks reprodutseerimise lõivule tehtavad kulutused omakorda sisse eraisikutest kasutajatelt ja seega lasub viimati nimetatutel isiklikuks tarbeks reprodutseerimise lõivu koormus (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus *Padawan*, punktid 46 ja 49, ja eespool viidatud kohtuotsus *Stichting de Thuiskopie*, punktid 27 ja 28).
- 77 Kui kohaldada seda kohtupraktikat *mutatis mutandis* paberil või muul samalaadsel kandjal oleva reproduktsiooni erandi suhtes, siis peab õiguste omajatele makstavat hüvitist põhimõtteliselt rahastama sellise reproduktsiooni teinud isik. Siiski võivad liikmesriigid esilekerkivaid praktilisi raskusi arvestades kehtestada vastavalt vajadusele lõivu, mille maksjaks on isikud, kelle valduses on reproduktsiooni tegemiseks kasutatavad seadmed.

- 78 Juhul kui asjaomased koopiad tehakse tervikmeetodit kasutades seadmeahela abil, võivad liikmesriigid samuti tugineda koopia tegemise varasematele etappidele ja kehtestada vastavalt vajadusele süsteemi, mille raames tasuvad õiglast hüvitist need isikud, kelle valduses on mainitud ahelasse kuuluv seade, mille roll ei ole meetodi seisukohalt autonoomne, niivõrd kui neil isikutel on võimalik nõuda sellele lõivule tehtud kulutused omakorda sisse oma klientidelt. Siiski ei või õiguste omajatele seoses mainitud tervikmeetodiga tekkinud kahju eest kompensatsiooniks makstava õiglase hüvitise kogusumma sisuliselt olla erinev summast, mis on ette nähtud ainult ühe seadmega tehtud reproduktsiooni korral.
- 79 Neil tingimustel austatakse kõigi huvitatud isikute võrdse kohtlemise põhiõigust.
- 80 Eeltoodud kaalutluste põhjal tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et mõistet „fototehnika või muu sama toimega meetodi abil saadud reproduktsioon” direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti a tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab printeri ja personaalarvuti abil tehtavaid reproduktsioone neil juhtudel, kui need seadmed on omavahel ühendatud. Sellisel juhul võivad liikmesriigid kehtestada süsteemi, mille raames tasuvad õiglast hüvitist need isikud, kelle valduses on mainitud ahelasse kuuluv seade, mille roll teose või muu kaitstava objekti konkreetsele kandjale reprodutseerimise tervikmeetodi seisukohalt ei ole autonoomne, niivõrd kui neil isikutel on võimalik nõuda sellele lõivule tehtud kulutused omakorda sisse oma klientidelt, kusjuures õiguste omajatele seoses mainitud tervikmeetodiga tekkinud kahju eest kompensatsiooniks makstava õiglase hüvitise kogusumma ei või põhimõtteliselt olla erinev summast, mis on ette nähtud ainult ühe seadmega tehtud reproduktsiooni korral.

Kohtukulud

- 81 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

1. Ajavahemikus 22. juunist 2001, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas jõustumise kuupäev, kuni 22. detsembrini 2002, mis on selle direktiivi ülevõtmise tähtaja lõppemise kuupäev, ei mõjuta direktiiv 2001/29 teoste ja muude kaitstud objektide kasutamise toiminguid.
2. Direktiivi 2001/29 artikli 5 lõiges 2 või 3 ette nähtud erandi või piirangu raames ei mõjuta autori poolt oma teose või muu kaitstud objekti reprodutseerimiseks loa andmine või andmata jätmine kuidagi õiglast hüvitist, olgu see nimetatud direktiivi kohaldamisel kuuluva sätte alusel ette nähtud kohustusliku või võimalikuna.
3. Võimalus kohaldada direktiivi 2001/29 artiklis 6 ette nähtud tehnilisi meetmeid ei saa kaasa tuua selle direktiivi artikli 5 lõike 2 punktis b ette nähtud õiglase hüvitise tingimuse äralangemist.
4. Mõistet „fototehnika või muu sama toimega meetodi abil saadud reproduktsioon” direktiivi 2001/29 artikli 5 lõike 2 punkti a tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab printeri ja personaalarvuti abil tehtavaid reproduktsioone neil juhtudel, kui need seadmed on omavahel ühendatud. Sellisel juhul võivad liikmesriigid kehtestada süsteemi, mille raames tasuvad õiglast hüvitist need isikud, kelle valduses on mainitud ahelasse kuuluv seade, mille roll teose või muu kaitstava objekti konkreetsele kandjale reprodutseerimise tervikmeetodi seisukohalt ei ole autonoomne, niivõrd kui neil isikutel on võimalik nõuda

sellele lõivule tehtud kulutused omakorda sisse oma klientidelt, kusjuures õiguste omajatele seoses mainitud tervikmeetodiga tekkinud kahju eest kompensatsiooniks makstava õiglase hüvitise kogusumma ei või põhimõtteliselt olla erinev summast, mis on ette nähtud ainult ühe seadmega tehtud reproduktsiooni korral.

Allkirjad